

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.19
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.1/3 din 30 ianuarie 2015*

CURRICULUM

la disciplina

„MEDIEREA”

(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Marcel BURLACU,
mediator

_____ AVIZAT
Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINARII

Curriculumul la disciplina „Medierea” se încadrează în problematica reformei sistemului de justiție din Republica Moldova și se axează pe tendințele actuale de dezvoltare a competențelor profesionale ale judecătorilor și procurorilor în vederea promovării, dezvoltării și punerii în aplicare a metodelor contemporane avansate de soluționare amiabilă și extrajudiciară a conflictelor, inclusiv a celor puse pe rol în instanțele de judecată. Studiul acestei discipline are menirea de a contribui la familiarizarea audiențelor programului de formare inițială organizat de Institutul Național al Justiției cu rolul misiunii, sarcinile mediatorului, părților implicate în procesul de mediere, cât și rolurile care-i revin procurorului și judecătorului la aplicarea măsurilor alternative de soluționare a conflictului, promovarea acestora întru descărcarea instanțelor de judecată și a procurorilor de dosarele aflate pe rol.

Medierea, ca știință și practică, asigură studiul și analiza complexă a factorilor generatori ai conflictului, aspectele psiho - emoționale a persoanelor antrenate în conflict, starea psiho - emoțională a victimelor conflictului penal, victimelor agresiunilor și violenței domestice, interacțiunea agresorului și victimei până la apariția conflictului, în timpul escaladării acestuia cât și post factum, comportamentele părților în timpul ședințelor de mediere, tactici, metodici și stiluri iscusite de mediere, deontologia mediatorului și principiile medierii. De asemenea, disciplina nominalizată oferă audiențelor posibilitatea de a studia cum și când și care sunt premisele de intervenire a subiecților ce aplică norma de drept, în vederea aplicării medierii la soluționarea conflictelor.

Destinatarii formării sunt candidații la funcția de judecător.

Scopul disciplinei constă în dezvoltarea competențelor procurorilor și judecătorilor de a face uz de metodele de soluționare alternativă a conflictului în speță a medierii, analiza aspectelor de interacțiune a procurorilor și judecătorilor cu mediatorii și birourile de mediere astfel, încât conflictele care încă nu au îmbrăcat forma unor dosare sau care deja au fost diferite justiției să fie soluționate amiabil, astfel încât toate părțile antrenat în conflict să aibă câștig.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audiența va obține următoarele competențe:

- să stabilească interconexiunea mediator – părți antrenate în conflict, prin prisma standardelor naționale și europene cu privire la mediere;
- să aplice cunoștințele administrate din domeniul psihologiei, devianței sociale, victimologiei, psiho - pedagogiei, științei dreptului penal în procesul de comunicare între părțile conflictului și mediator;
- să utilizeze stilurile de mediere, procedeele și metodicile recomandabile pentru o categorie sau alta de conflicte;
- să aprecieze locul și rolul măsurilor alternative de soluționare a conflictelor în activitatea judiciară;
- să-și dezvolte competențe morale, intelectuale și profesionale importante pentru a promova și a face uz de metodele alternative de soluționare a conflictului.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

- să cunoască ariile de competență ale medierii în calitate de segment al justiției restaurative și să definească rolul acestui mijloc alternativ de soluționare a conflictelor în activitatea judecătorului și procurorului;

- să aprecieze și să utilizeze stiluri și procedee de mediere specifice activității judiciare;
- să estimeze și să interpreteze necesitățile promovării medierii în cadrul proceselor judiciare aflate pe rol;
- să cunoască când poate procesului judiciar fi suspendat sau încetat în legătură cu procesul de mediere.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Medierea	Marcel Burlacu	II	14	0	14	colocviu diferențiat

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Medierea. Dimensiuni, obiective și coordonate definitorii. Cadrul juridic național și european al medierii.	0	2
2.	Conflictul. Dinamica conflictului, identificarea cauzelor conflictului și metodele de soluționare a conflictelor.	0	2
3.	Avantajele medierii în raport cu alte modalități de soluționare a conflictelor (arbitrajul, justiția retributivă, negociere).	0	2
4.	Etapele procesului de mediere. Metode abilități și tehnici de mediere. Stiluri de mediere.	0	2
5.	Medierea în cadrul procesului penal.	0	2
6.	Medierea în cadrul procesului civil.	0	2
7.	Medierea conflictelor de muncă și celor familiale.	0	2
TOTAL		0	14

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice Resurse logistice	Lucrul individual
<i>Tema 1. Medierea. Dimensiuni, obiective și coordonate definitorii. Cadrul juridic național și european al Medierii.</i>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiectul de studiu, scopul și obiectivele medierii. • Obiectivele teoretice și obiectivele practic-aplicative ale medierii. Beneficiarii cunoștințelor despre mediere. Rolul Medierii în activitatea judecătorului și procurorului. Probleme practice care stau în atenția Medierii, mediatorilor, 	Explicația Brainstorming Conversația Flipchart / tablă și cretă	Lucrul cu suportul de curs și alte surse adiționale. Lucrul cu Recomandările

<p>precum procurorilor și judecătorului care fac uz de procedeele medierii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitivarea conceptului justiției restaurative; • Delimitarea formelor justiției restaurative; • Analizarea specificului implementării instituției medierii în diverse state; • Analizarea cadrului național și european cu referire la mediere. 		<p>Comitetului de Miniștri a CE cu referire la mediere.</p> <p>Lucrul cu liniile directorii a CNEJ a CE</p>
<p><i>Tema 2. Conflictul. Dinamica conflictului, identificarea cauzelor conflictului și metodele de soluționare a conflictului.</i></p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitivarea conceptului de conflict; • Evidențierea și identificarea tipurilor de conflicte; • Compararea diferitor forme de manifestare a conflictului; • Evidențierea structurii conflictului; • Diagnosticarea semnelor de apariție a conflictelor; • Determinarea particularităților personalităților conflictogene; • Identificarea surselor conflictului; • Explicarea funcțiilor conflictelor; • Delimitarea metodelor de soluționare a conflictelor. 	<p>Explicația Brainstorming Conversația Însărcinări practice. Modelări de situații Lucrul în grupuri mici Flipchart / tablă și cretă</p>	<p>Lucrul cu suportul de curs și alte surse adiționale.</p>
<p><i>Tema 3. Avantajele medierii în raport cu alte modalități de soluționare a conflictelor (arbitrajul, justiția retributivă, negocierea)</i></p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea condițiilor pentru a soluționa conflictul prin intermediul medierii; • Delimitarea scopului, temeiurilor și modalităților alternative de soluționare a conflictelor; • Definitivarea conceptului de arbitraj, negociere, facilitare, justiție retributivă; • Stabilirea asemănarilor și deosebirilor dintre diferite modalități de soluționare a conflictelor 	<p>Explicația Brainstorming Conversația Însărcinări practice. Modelări de situații Lucrul în grupuri mici Flipchart / tablă și cretă</p>	<p>Lucrul cu suportul de curs și alte surse adiționale Modelarea situațiilor de demonstrare a unui proces de mediere, arbitraj, negociere.</p>
<p><i>Tema 4. Etapele procesului de mediere. Metode abilități și tehnici de mediere. Stiluri de mediere.</i></p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Argumentarea rolului și importanța activității de pre-mediere; • Analizarea etapelor procesului de mediere; • Identificarea fazelor procesului de premediere; 	<p>Explicația Brainstorming Conversația Însărcinări</p>	<p>Lucrul cu suportul de curs și alte surse adiționale. Argumentarea</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Determinarea condițiilor necesare pentru desfășurarea procesului de pre mediere; • Analizarea deosebirilor dintre diferite etape ale medierii; • Identificarea posibilităților de colectare a datelor; • Concretizarea întrebărilor de tip închis și deschis; • Determinarea tehnicilor de încurajare a părților conflictului pentru a-și exprima interesele și nevoile; • Întocmirea și executarea acordurilor de mediere. 	<p>practice. Modelări de situații Lucrul în grupuri mici Flipchart / tablă și cretă</p>	<p>aspectelor diferitor etape a medierii, rolului mediatorului la diferite faze în procesul de mediere. Exersarea prin simulare a etapelor și fazelor medierii.</p>
<p><i>Tema 5. Medierea în cadrul procesului penal.</i></p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea cauzelor penale în procesul cărora poate fi inițiată procedura medierii; • Delimitarea esenței și particularitățile medierii penale; • Rolul procurorului, organului de urmărire penală și a instanței de judecată la inițierea medierii în cadrul procesului penal; • Analizarea procedurii de punere la dispoziție mediatorului a materialelor urmăririi penale; • Perfectarea, prezentarea și efectul acordului de împăcare. 	<p>Explicația Brainstorming Conversația Însărcinări practice. Modelări de situații Lucrul în grupuri mici Flipchart / tablă și cretă</p>	<p>Lucrul cu suportul de curs și alte surse adiționale. Elaborarea ordonanței și încheierii privind punerea la dispoziția mediatorului a materialelor cauzei penale. Elaborarea acordului de împăcare.</p>
<p><i>Tema 6. Medierea în cadrul procesului civil</i></p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formularea diferențelor între procedura de inițiere a medierii în cauzele civile și penale; • Delimitarea situațiilor pasibile de mediere; • Analizarea procedurii de inițiere a medierii; • Evidențierea rolului părților implicate în procesul de inițiere a medierii; • Analizarea procedurii de sesizare a mediatorului; • Stabilirea consecințelor nerespectării principiului confidențialității; • Determinarea consecințelor acordului de împăcare și efectele lui. 	<p>Explicația Brainstorming Conversația Însărcinări practice. Modelări de situații Lucrul în grupuri mici Flipchart / tablă și cretă</p>	<p>Lucrul cu suportul de curs și alte surse adiționale</p>
<p><i>Tema 7 Medierea muncii și medierea conflictelor familiale</i></p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formularea esenței medierii muncii; • Stabilirea avantajelor medierii muncii; 	<p>Explicația Brainstorming Conversația Însărcinări</p>	<p>Lucrul cu suportul de curs și alte surse adiționale. Argumentarea</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Determinarea obiectivelor medierii muncii; • Identificarea actorilor principali ai procesului de mediere a muncii; • Specificarea dificultăților posibile în procesul de mediere a muncii; • Analizarea responsabilităților mediatorului muncii; • Formularea esenței medierii conflictelor din familii; • Stabilirea avantajelor medierii conflictelor din familii; • Obiectivele medierii conflictelor din familii; • Identificarea actorilor principali ai procesului de mediere a conflictelor de familie; • Specificarea dificultăților posibile în procesul de mediere a conflictelor din familii. 	<p>practice. Modelări de situații Lucrul în grupuri mici Flipchart / tablă și cretă</p>	<p>aspectelor diferitor etape a medierii, rolului mediatorului la diferite faze în procesul de mediere.</p>
--	---	---

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă se va realiza prin următoarele metode:

- rezolvarea sarcinilor aplicative în cadrul seminarelor (modelări, studii de caz, lucrul de grup, elaborări, expres-dezbateri, etc.);
- prezentarea informațiilor culese din surse adiționale;
- prestația audientului la orele de curs.

B. Evaluarea finală se va realiza prin colocviu diferențiat la finele disciplinei de studiu, care va consta dintr-o evaluare scrisă ce va cuprinde subiectele din curriculum. Evaluarea scrisă va fi divizată în 2 părți, după cum urmează:

- un subiect teoretic;
- un subiect de rezolvare a unei situații aplicative (speță).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative și normative

- 1) Legea cu privire la mediere nr.134 din 14.06.2007 ;
- 2) Codul de procedură civilă articolele 185 și 212 ;
- 3) Codul Muncii, articolele 354-361;
- 4) Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.560 din 24.07.2013 Cu privire la aprobarea Strategiei în domeniul protecției consumatorilor pentru anii 2013-2020 (M.O. nr.161-166/654 din 26.07.2013)
- 5) Hotărârea Consiliului de Mediere nr.01 din 16.06.2008, privind aprobarea Regulamentului Consiliului de Mediere ; Regulamentul privind atestarea mediatorilor ; Regulamentul cu privire la înregistrarea birourilor ; Codul deontologic al mediatorului. (M.O.nr.99-100/437 din 05.06.2009)
- 6) Statutul Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie, aprobat prin Decizia Consiliului Camerei de Comerț și Industrie a RM din 19.12.2008 (**Monitorul Oficial nr.19-21/69 din 03.02.2009**).

Directivile Consiliului Europei, Liniile directorii ale Comisiei pentru Eficacitatea Justiției a CE și Liniile directorii al Comitetului de Miniștri a CE cu referire la mediere:

- 1) Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului Europei din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială ;
- 2) Recomandarea nr.R(86) 12 a Comitetului Miniștrilor din Statele Membre cu privire la măsurile de prevenire și reducere a volumului de lucrări în instanțe, adoptată de Comitetul Miniștrilor la 16 septembrie 1986, la cea de a 399-a întrunire a adjuncților de miniștri;
- 3) Recomandarea nr.(99) 19 a Comitetului Miniștrilor către Statele Membre privind medierea în materie penală, adoptată de Comitetul Miniștrilor în 15 septembrie 1999, la a 679-reuniune a delegațiilor miniștrilor ;
- 4) Liniile directorii referitoare la ameliorarea punerii în aplicare a recomandărilor existente cu privire la medierea în materie civilă și familială emise de Comisia Europeană pentru Eficacitatea Justiției (CEPEJ) la 07.12.2007 în Strasbourg ;
- 5) Liniile directorii referitoare la ameliorarea punerii în aplicare a recomandării cu privire la modurile alternative de reglementare a litigiilor între autoritățile administrative și persoanele private, emise de Comisia Europeană pentru Eficacitatea Justiției (CEPEJ) la 07.12.2007 în Strasbourg ;
- 6) Liniile directorii referitoare la ameliorarea punerii în aplicare a recomandărilor existente cu privire la medierea în materie penală emise de Comisia Europeană pentru Eficacitatea Justiției (CEPEJ) la 07.12.2007 în Strasbourg ;
- 7) Recomandarea nr.(98) 1 a Comitetului Miniștrilor către Statele Membre privind medierea familială, adoptată de Comitetul Miniștrilor pe 21.01.1998, la a 616 reuniune a delegațiilor miniștrilor.

Literatura didactică și științifică

- 1) Stoica – Constantin, A. Neculau, Psihosociologia rezolvării conflictelor, Iași 1998
- 2) Stoica – Constantin, Conflictul interpersonal, Iași 2005
- 3) Daniel Shapiro, Conflictele și comunicarea. Ghid practic, Chișinău 1998
- 4) J. C. Abric, Psihologia comunicării, Iași 2003
- 5) Helena Cornelius, Shoshana Faire, Știința rezolvării conflictelor, București 1996
- 6) O. Pânișoară, Comunicarea eficientă, Iași 2005
- 7) Manual de mediere, IRP, Chișinău 2006
- 8) M. B. Rosenberg, Comunicarea nonviolentă – un limbaj al vieții, București 2005
- 9) Ș. Pruteanu, Manual de comunicare și negociere în afaceri, Iași 2000
- 10) Wendy Grant, Rezolvarea conflictelor, București 1998
- 11) Practici de mediere și conciliere, rezumate, materiale seminarului Promovarea dialogului autonom în România
- 12) Allison Morris și Gabrielle Maxwell, Perspectives néo-zélandaises sur la justice des mineurs au Canada în Criminologie, vol. 32, nr. 2, 1999.
- 13) Heather Strang, Restorative justice programs in Australia. A Report to the
- 14) Mark S. Umbreit, Ph. D., How to Increase Referrals to Victim – Offender Mediation Programs, Fund for Dispute Resolution, 1993
- 15) Probation and Mediation in the Slovak Republic în Newsletter of the European Forum for Victim-Offender Mediation and Restorative Justice, April 2005, Vol 6, Issue 1, www.euroforumrj.org
- 16) Newsletter European Forum for Victim-Offender Mediation and Restorative Justice, nov 2000, vol.1, Issue 2, www.euroforumrj.org

- 17) Elizbieta Czwartosz, Qualifications of mediators between victims and offenders in Poland, lucrare prezentată la a treia
- 18) Materialele conferinței European Forum for Victim-Offender Mediation and Restorative Justice Restorative Justice in Europe: where are we heading, Budapesta, Ungaria, 14-16 octombrie 2004
- 19) Newsletter European Forum for Victim-Offender Mediation and Restorative Justice, Vol5, Issue1, www.euroforumrj.org
- 20) Mediation manual, Madaripur Legal Aid Association New Town, March 2004
- 21) С. М. Емельянов, Практикум по конфликтологии, Санкт Петербург 2003
- 22) Кристофер, Л. Смит, Тренинг лидерства, Санкт Петербург 2002
- 23) Мартин Райт, Восстановительное правосудие – путь к справедливости, Симпозиум, Киев 2007
- 24) Роберт А. Бэрк Буш, Джозеф П. Фолджер, Что может медиация. Трансформативный подход к конфликту, Киев 2007
- 25) Чарльз Ликсон, Конфликт семь шагов к миру, Санкт Петербург 1997;
- 26) Иво Эртсен, Роберт Макей, Криста Пеликан, Джолиен Виллемсенс, Мартин Райт, Реконструкция связей в сообществе- медиация и восстановительное правосудие в Европе Киев 2008;
- 27) Христов Бесемер, Медиация посредничество в конфликтах, Калуга 2004;
- 28) Alain Lempereur, Aurelien Colson, Jacques Salzer, Medierea, editura C.H.Beck, 2011;
- 29) Angelica Roșu, Medierea-mijloc alternativ de soluționare a litigiilor comerciale internationale, Universul Juridic, București, 2010;
- 30) Sindicatul “Sănătatea” din Republica Moldova, Institutul Muncii al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, Negocierea contractului colectiv de muncă Ghid pentru lideri de sindicat, Chișinău, 2010;
- 31) Marcel Burlacu, Valeriu Rusu, Svetlana Rusu Medierea-Soluție eficientă a conflictelor de muncă, responsabilitate în prevenirea și reducerea șomajului, Habitat, Chișinău, 2013;
- 32) Marcel Burlacu, Alexandru Postică, Valeriu Rusu, Svetlana Rusu, Eugen Roșcovan, Lilia Potîng, Ghid de mediere a conflictelor fiscal, Chișinău, ed.Cu drag, 2010.